

Př 9

- Učivo z minulého zadání si můžete zopakovat na:
sírany a fosforečnany: <https://www.skolasnadhledem.cz/game/2042>
- **Napište** si nové učivo:

KŘEMIČITANY

- přečíst v učebnici na str. 33-34
- kyslíkaté sloučeniny křemíku nekovového vzhledu
- často součástí hornin (horninotvorné nerosty)
- většinou vznikly tuhnutím z magmatu

OLÍVIN

- žlutozelený, průhledný (chryzolit) = drahokam
- vyskytuje se v čediči
- **výskyt**: na Bruntálsku (Venušina sopka), České středohoří, vrch Kozákov u Turnova

TURMALÍNY

- černý – skoryl (protáhlé sloupcovité krystaly), růžový – rubelit
- využití v klenotnictví

GRANÁTY

- obsahují vždy dva atomy kovů
- podle kovu se liší barva nerostu:
obecný granát – červenohnědý
český granát (pyrop) – tmavě červený
almandin – fialově červený
- drcené granáty se používají jako brusný nebo leštící materiál na výrobu nábytku, skla a plastů
- klenotnictví
- České středohoří, okolí Třebenic

AMFIBOL

- černý nebo tmavě zelený

AUGIT

- součástí čedičů, andezitů, gaber
- zelený až zelenočerný, jednoklonná krystalová soustava
- **výskyt**: České středohoří

SLÍDY

- štěpné, ohnivzdorné, pružné
  - tmavá slída = **biotit**
  - světlá = **muskovit**
- součástí břidlic a vyvřelých hornin
- **využití**: izolační materiál, žáruvzdorný materiál

MASTEK

- nejměkčí minerál, na omak mastný
- jemně mletý masek (tzv. klouzek) se používá jako plnivo v gumárenství při výrobě pryže
- přidává se do porcelánu při výrobě elektroizolátorů vysokého napětí, přibarvený jako krejčovská křída, v kosmetickém průmyslu k výrobě pudrů

ŽIVCE

- nejdůležitější nerosty hornin
- **ortoklas** = živec draselný, **plagioklas** = živec sodnovápenatý
- při zvětrávání uvolňují K, Ca a Na – reagují s vodou – živiny pro rostliny – proto název živce
- z draselných živců se vyrábějí glazury

KAOLINIT

- vzniká zvětráváním živců a slíd, váže vodu → bobtná
- spolu s dalšími minerály tvoří horninu **kaolin**
- **využití**: surovina pro výrobu porcelánového a kameninového zboží, vysoký obsah kaolinitu má křídový papír
- **výskyt**: Karlovarsko, Plzeňsko
Německo (Míšeň), Čína

NEROSTY ORGANICKÉHO PŮVODU (ORGANOLITY)

- vznikly z organických kyselin, uhlovodíků a pryskyřice
- vzácné

JANTAR

- směs utuhlých pryskyřic z třetihorních jehličnatých stromů
- medově žlutá barva, často uvnitř rostlinka nebo hmyz
- **využití**: šperkařství
- **výskyt**: pobřeží Baltského moře